

De tussenoorlogse periode, die op het vlak van de nationale politiek bijzonder woelig was en reeds de kiemen van de komende Tweede Wereldoorlog in zich droeg, was op het vlak van de gemeentelijke politiek te Lichtervelde hoofdzakelijk een voorzetten (en aanscherpen) van de tegenstellingen tussen “rood” en “zwart”.

Partijen die zich inlieten met nationale politiek kwamen weliswaar op, maar maakten in het politiek verdeelde Lichtervelde geen schijn van kans op een zetel in de raad.

En dan was er nog de “affaire Sjareltje Cock” ...

Feiten en cijfers over de Lichterveldse gemeentelijke politiek tijdens het interbellum worden in de navolgende bladzijden samengevat door Luc Haeghebaert.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

Gemeenteraadsverkiezingen in Lichtervelde

Luc haeghebaert

5 De tussenoorlogse periode 1919-1940

Na de Eerste Wereldoorlog werd het algemeen enkelvoudig stemrecht voor mannen ingevoerd. Vrouwen werden nog altijd niet capabel geacht om deel te nemen aan de verkiezingen. Iedere kiesgerechtigde beschikte nu slechts over één stem. Ook werd het meerderheidsstelsel afgevoerd en vervangen door de evenredige vertegenwoordiging. Het aantal stemmen door een lijst behaald, bepaalde het aantal zetels. De kiezer moest nu in de eerste plaats kiezen voor een lijst en pas in tweede instantie voor een naam. Er werd niet meer gekeken naar de individuele scores om het aantal verkozenen per lijst te bepalen.

Er werd nu ook gewerkt met kopstemmen. Tevens was men niet meer verplicht om volledig te stemmen. Voorheen moest de kiezer evenveel bolletjes kleuren als er te begeven plaatsen waren. Nu moest men enkel degenen aanduiden die men echt wilde. Panacheeren, stemmen op verschillende lijsten, bleef mogelijk, maar een panachéstem telde maar voor 1/4 van een stem. Wat ook veranderde, was dat men vanaf nu de volledige gemeenteraad vernieuwde. Het vervangen van de "grote" helft en de "kleine" helft was afgelopen zodat het niet meer mogelijk was dat raad en schepencollege elk een verschillende meerderheid hadden, zoals dit in Lichtervelde enkele malen het geval geweest was.

5.1 De gemeenteraadsverkiezingen van 1921

Op 24 april 1921 gingen de eerste naoorlogse verkiezingen door. Het aantal kiezers overschreed voor het eerst de kaap van de 3000. Er boden zich opnieuw twee lijsten aan: Zwaan en Keizer. Opvallend is dat Alphons Vandenberghen en Henri Lannoy die in 1908 als onafhankelijken verkozen waren, en sedert 1911 een coalitie gesloten hadden met De Keizer, nu met die laatste lijst opkwamen.

Het werd opnieuw een nek-aan-nekrace zeer nipt gewonnen door de Burgersgilde met elf stemmen op overschot. Mochten de verkiezingen doorgedaan zijn volgens het vooroorlogs systeem, waarbij men keek naar de individuele scores, dan zou de uitslag net andersom geweest zijn! De lijst "De Zwaan" gaf daar vanzelfsprekend ruchtbaarheid aan en sprak van een onrechtvaardige uitslag. Opmerkelijk is ook dat het de 494 panachéstemmen waren die de doorslag gaven, want als men de kopstemmen en de niet-gemengde stembrieven samentelt dan haalt "De Zwaan" de meerderheid met 9 stemmen.

De uitslag¹:

- Aantal kiezers: 3071;
- Ongeldige: 75;
- Geldige: 2996.

---

¹ Zoals in de vorige delen worden de namen van de verkozenen in vetjes afgedrukt (Nvdr).

Uitslag der Gemeentekiezing te Lichtervelde.

OP 24 APRIL 1921.

Deelnemende stemmers : 3071. — Witte en ongeldige : 75.

LIJST 1.

LIJST 2.

Uitgebrachte kopstemmen : **819**   Uitgebrachte kopstemmen : **639**

waarbij te voegen de stemmen op naam voortkomende van onvolledige en gemengde stembrieven.

	Naamstemmen				Naamstemmen		
Delafontaine	246	totaal	1065	Vermeesch	478	totaal	1117
Maenhout	416	»	1235	Storme	464	»	1103
Vandeginste	124	»	943	Depuydt Aug.	241	»	880
Colpaert	485	»	1304	Decock	331	»	970
Dedeurwaerder	201	»	1020	Vandenberghe	411	»	1050
Depuydt Achiel	372	»	1191	Tanghe	440	»	1079
Deceuninck	94	»	913	Missinne	225	»	846
Vanderhaeghe	281	»	1100	Gaeremyn	219	»	858
Vansteelandt	111	»	930	Hinderyckx	230	»	869
Goethals	219	»	1038	Lannoy	229	»	868
Mattan	182	»	1001	Decuypere	399	»	1038

LIJST 1 had 474 en LIJST 2, 645 onvolledige stembrieven. Er waren in 't geheel 494 gemengde brieven. Aangezien volgens de nieuwe wet de onvolledige brieven ook geldig zijn voor al de kandidaten der zelfde lijst, zoo hebben allen medegedeeld van de stemmen die hunne medekandidaten bekomen hebben, en die mededeeling komt eerst en vooral aan dezen die de bovenste plaatsen bekleeden.

Onvolledige brieven (op naam van eenige kandidaten eener zelfde lijst) komen meest voort van ontevredene kiezers, die hunne stem wilden weigeren aan kandidaten hunner partij. — Lijst 2 had het meeste getal ontevredenen te weten 645. — Die kiezers hebben gedacht eene les van afkeuring en onverschilligheid te geven aan sommige kandidaten die naar hun inzicht hunne stem niet verdienden. — Die kiezers hadden het goed gedacht hunne stem te weigeren maar de uitslag was tegenovergesteld.

De nieuwe wet heeft bijgevolg zulkdanig uitwerksel dat de toepassing er van op de kiezing te Lichtervelde voor gevolg heeft dat de lijst die in wezentlijkheid *minst stemmen* bekomen heeft *de meerderheid van zetels behaalt!*

Aldus bekamt lijst 1, 5 zetels en lijst 2, 6 zetels met eene meerderheid van iets meer dan ééne stem voor den zesden zetel. — Zijn gekozen :

Van lijst 1: MM. Delafontaine, Maenhout, Vandeginste, Colpaert, Depuydt Achiel.

Plaatsvervangers: MM. Vanderhaeghe, Goethals, Dedeurwaerder, Mattan, Vansteelandt.

Van lijst 2: MM. Vermeesch, Storme, Depuydt Aug. Decock, Tanghe, Vandenberghe.

Plaatsvervangers: MM. Decuypere, Hindryckx, Lannoy, Missinne, Gaeremyn.

Indien nu de zetels waarlijk zouden toegekend geweest zijn volgens het meest getal bekomen stemmen (sietsel oude wet) dan zou de meerderheid aan lijst n° 1 toekomen en de uitslag de volgende zijn :

MM. Colpaert	met	1304	stemmen	MM. Vermeesch	met	1117	stemmen
Maenhout	»	1235	»	Storme	»	1103	»
Depuydt Ach.	»	1191	»	Tanghe	»	1079	»
Vanderhaeghe	»	1100	»	Vandenberghe	»	1050	»
Delafontaine	»	1065	»	Decuypere	»	1038	»
Goethals	»	1038	»				

De zedelijke overwinning komt dus inderdaad toe aan de lijst n° 1, die meest kopstemmen en de kandidaten meest stemmen bekomen hebben.

De kandidaten van lijst n° 1 aanzien het als een plicht de kiezers en kiezeressen van herte te bedanken. Zij zullen zich trachten weerdig te maken van het vertrouwen in hen gesteld.

BELANGRIJKE BERICHT — Er is bevonden dat vele kiezers van stemrecht beroofd zijn geweest doordien dat het gemeentebestier ze niet op de lijst gebracht had. Wij verwijgen al deze per-

Lijst 1 (Zwaan)		Lijst 2 (Keizer)	
Kopstemmen:	819	Kopstemmen:	639
naamstemmen:	474	naamstemmen:	645
totaal:	1493 (49,8%)	totaal:	1504 (50,2%)
Delafontaine Alberic	246	Vermeesch Emiel	478
Maenhout Emeric	416	Storme Jules	464
Vandeginste Joseph	124	Depuydt August	241
Colpaert Gustaaf	485	Decock Charles	331
Dedeurwaerder Henri	201	Vandenberghe Alphonse	411
Depuydt Achiel	372	Tanghe Jules	440
Deceuninck René	094	Missinne Alphons	225
Vanderhaeghe Maurice	281	Gaeremyn Hector	219
Vansteelandt Henri	111	Hinderyckx Jules	230
Goethals Joseph	219	Lannoy Henri	229
Mattan August	182	Decuypere Omer	399

5.2 De gemeenteraadsverkiezingen van 1926

Deze verkiezingen waren historisch op drie manieren:

- voor het eerst bood zich een socialistische lijst aan;
- voor het eerst kon de Lichterveldse kiezer kiezen uit vier lijsten;
- voor het eerst bood zich een vrouwelijke candidate² aan.

Alphons Vandenberghe die in 1907 reeds als onafhankelijke en in 1921 eenmalig bij de Burgersgilde opgekomen was, stelde zich in 1926 helemaal alleen kandidaat op een lijst. Hij behaalde het niet onaardig aantal van 261 stemmen, hetgeen evenwel niet genoeg was voor een zetel. Wellicht was het wel door hem dat de lijst "De Keizer" een zetel verloor aan "De Zwaan" die de bovenhand haalde. De socialistische lijst met 4 kandidaten haalde amper 120 stemmen. De verkiezingen gingen door op 10 oktober. Dokter Gustaaf Colpaert werd de nieuwe burgemeester.

De uitslag:

- Aantal kiezers: 3599;
- ongeldige stemmen: 53;
- uitgebrachte stemmen: 3546.

Lijst 1 (Burgersgilde) (39,1%)		Lijst 2 (Zwaan) (45,4%)		Lijst 3 (Soc. Partij) (3,3%)	
Kopstemmen:	695	Kopstemmen:	572	Kopstemmen:	95
Naamstemmen:	693	Naamstemmen:	1041	Naamstemmen:	25
Totaal:	1388	Totaal:	1613	Totaal:	120
Emiel Vermeesch	327	Gustaaf Colpaert	522	Leon Lamont	41
Jules Storme	288	Emeric Maenhout	474	Alida Meulemeester	16
August Depuydt	142	Achiel Depuydt	338	Henri David	16
Charles Decock	188	Maur. Vanderhaeghe	419	Cyriel Blomme	12
Arseen Decuypere	289	Polydor Gardin	150		
Jules Hindryckx	143	Henri Vansteelandt	153		
Adhemar Tempelaere	363	Cleophas Sintobin	284	Lijst 4 (onafhankelijk) (7,3%)	
Camiel Samyn	083	Victor Vanackere	210	Kopstemmen:	217
Herni Wostyn	179	August Mattan	205	Naamstemmen:	44
Leon Denolf	108	Joseph Vandeghinste	134	Totaal:	261
Jules Sauer	143	Hector Colpaert	390	Alphonse Vandenberghe	

² Ondanks het feit dat vrouwen nog niet mochten stemmen, mochten ze zich wel kandidaat stellen!

5.3 De gemeenteraadsverkiezingen van 1932

Het aantal lijsten bleef ongewijzigd t.o.v. 1926, maar de uitslag was wel anders. De Burgersgilde haalde nu opnieuw de bovenhand. Wellicht was het overstappen van Emeric Maenhout van de lijst "De Zwaan" naar "De Burgersgilde" daar één van de oorzaken van.

Haalde Alphons Vandenberghe in 1926 nog een respectabel aantal stemmen, dan was dit aantal nu zeer klein geworden. De socialistische lijst haalde iets meer stemmen dan in 1926, maar hun aandeel bleef toch zeer bescheiden. Datum van de verkiezingen was 9 oktober. Als gevolg van deze verkiezingen werd dokter Emiel Vermeesch-Dochy opnieuw burgemeester.

Lijst 1 (Burgersgilde)(51,2%)		Lijst 2 (Zwaan) (43,3%)		Lijst 3 (Onafhankelijk) (1,0%)	
Kopstemmen:	442	Kopstemmen:	249	Kopstemmen:	28
Naamstemmen:	1234	Naamstemmen:	1169	Naamstemmen:	5
Totaal:	1676	Totaal:	1418	Totaal:	33
Emiel Vermeesch	524	Gustaaf Colpaert	716	Vandenberghe Alp.	41
August Depuydt	268	Cleophas Sintobin	591		
Eugeen Callewaert	301	Hector Colpaert	432	Lijst 4 (Soc. Partij) (4,4%)	
Henri Wostyn	310	Maur. Vanderhaeghe	430		
Adhemar Tempelaere	465	Polydor Gardin	221	Kopstemmen:	121
Decuyper Omer	590	Achiel Depuydt	420	Naamstemmen:	25
Emeric Maenhout	565	Camiel Coussé	505	Totaal:	146
Camiel Samyn	139	Henri Vansteelandt	215		
Jan Desmet	141	Jules Perneel	501	Henri David	053
Honoré Pape	451	Joseph Boret	517		
Charles Decock	496	Henri Mattan	490		

5.4 De gemeenteraadsverkiezingen van 1938

De gemeenteraadsverkiezingen van 16/10/1938 staan gekend als deze van de "affaire Sjarelte Cock".

In 1936 moest er een nieuwe gemeentesecretaris benoemd worden. Binnen de meerderheid (Burgersgilde) werd men het echter niet eens over de te steunen kandidatuur en stemde men verdeeld zodat de kandidaat van de minderheid (Zwaan), Zwevezelenaar Adiel Ramboer, het uiteindelijk haalde.

Uit onvrede met deze gang van zaken scheurde Charles Decock zich af van de Burgersgilde en stelde hij zich kandidaat samen met Achiel Wostyn op een afzonderlijke lijst. Hij werd nog verkozen ook en zetelde als onafhankelijke in de raad. Blijkbaar snoepte hij meer stemmen af van de lijst "De Zwaan" dan van zijn vroegere kompanen want "De Zwaan" verloor één zetel en de Burgersgilde bleef op zes zetels en behield aldus de meerderheid. Ook nu behaalden de socialisten een zeer magere score. Eugène Callewaert werd de nieuwe burgemeester.

De uitslag:

- Aantal kiezers: 3784;
- Ongeldige stemmen: 49;
- Geldige: 3735
- Gemengde brieven: 172.

Lijst 1 (Soc. Partij) (2,5%)		Lijst 2 (Burgersgilde) (47,1%)		Lijst 3 (Zwaan) (33,1%)	
Kopstemmen:	70	Kopstemmen:	595	Kopstemmen:	134

lijststemmen:	24	Lijststemmen:	1125	Lijststemmen:	1056
Gemengde:	01	Gemengde:	42	Gemengde:	13
Totaal:	95	Totaal:	1762	Totaal:	1240
Henri David	26	Callewaert Eugène	529	Colpaert Gustaaf	569
André Deriemaeker	17	Maenhout Emeric	294	Sintobin Cleophas	486
Emiel Demeester	09	Tempelaere Adhemar	352	Boret Joseph	503
Lijst 4 (onafhankelijk) (15,3%)		Decuypere Arseen	398	Coussée Camiel	392
kopstemmen:	395	Samyn Camiel	147	Perneel Jules	512
lijststemmen:	164	Debaeke Louis	594	Mattan Henri	542
gemengde:	13	Tanghe Jules	212	Colpaert Hector	448
Decock Charles	213	Wostyn Henri	192	Andries René	078
Wostyn Achiel	164	Decock Achiel	101	Vansteelandt Henri	188
		Pape Achiel	173	Bonte Joseph	233
		Missinne Jules	253	Deurinck Aloïs	159

Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog zag de gemeenteraad er als volgt uit:

Callewaert Eugene	(Burgersgilde)	burgemeester
Debaeke Louis	(Burgersgilde)	schepen
Maenhout Emeric	(Burgersgilde)	schepen
Decuypere Arseen	(Burgersgilde)	raadslid
Tempelaere Adhemar	(Burgersgilde)	raadslid
Missinne Jules	(Burgersgilde)	raadslid
Colpaert Gustaaf	(Zwaan)	raadslid
Sintobin Cleophas	(Zwaan)	raadslid
Perneel Jules	(Zwaan)	raadslid
Mattan Henri	(Zwaan)	raadslid
Decock Charles	(onafhankelijk)	raadslid

oooooooooooo